

VIZIJA RAZVOJA IZOBRAŽEVANJA ASTNIKOV SLOVENSKE VOJSKE

THE VISION OF EDUCATION FOR SAF OFFICER CANDIDATES – EDITORIAL

Tematska številka Biltena SV, ki je pred vami, je rezultat prizadevanj, da bi se s pomočjo vojaške znanosti in stroke izboljšalo vojaško znanje, ki predstavlja posebno področje v nacionalnovarnostnem sistemu, in da bi se povečala njegova promocija. Strategija razvoja Slovenije poudarja razvoj posebnih znanj kot eno izmed prednostnih nalog v prihodnosti.

Ob spremembah, ki potekajo v visokem šolstvu in so posledica bolonjske strategije, se moramo vprašati, ali je treba tudi v vojaškem izobraževanju, ki zagotavlja vojaško znanje, kaj spremeniti. Če ugotovimo, da na konkretnem področju ni treba ničesar spreminjati, je razprava na to temo še vedno nujna, in sicer kot oblika evalvacije, s katero preverimo, ali je proces izobraževanja častnikov SV še ustrezen in primeren času ter potrebam.

Zakaj bi torej odpirali temo izobraževanja častnikov SV v širši strokovni javnosti? Morda zato, ker so zaposleni v SV v najširšem smislu »slovenski izvozni artikel«, ki ima pomembno vlogo pri uveljavljanju slovenske države glede na njen položaj v Natu in Evropski uniji, hkrati pa sta njegov napredek in razvoj stvar nacionalnega interesa, ali morda zato, ker ima na načelni ravni predmetno področje sicer podporo strokovne in politične javnosti, v resnici pa ni ustreznega razvoja. Mnjenja in pogledi drugih strokovnjakov so v razpravah o izobraževanju častnikov SV koristni predvsem v smislu zunanje evalvacije. Dejstvo, da vedno razpravljajo(-mo) v ožjem krogu, nas lahko prepriča, da smo opravili samoevalvacijo, kar je seveda dobro in pohvalno. Vendar nas samoevalvacija lahko zavede, hkrati pa izgubimo dragocen čas, v katerem bi lahko marsikaj postorili za izboljšanje kakovosti.

Organizacijske enote Ministrstva za obrambo, ki delujejo na področju

izobraževanja, so leta 2007 v Centru za obrambno usposabljanje v Poljčah organizirale posvet z naslovom Vizija razvoja izobraževanja častnikov Slovenske vojske. Na posvetu so bile predstavljene aktualne teme o izobraževanju častnikov, poseben poudarek je bil namenjen razpravi in iskanju rešitev na zaznani problematiki ter določitvi smeri razvoja na predmetnem področju. Na posvetu so s svojimi prispevki sodelovali predstavniki organizacijskih enot ministrstva, vabljeni notranja javnost ministrstva ter gosta, dr. Ljubica Jelušič s Fakultete za družbene vede in dr. Anton Žabkar. Zakaj je bilo treba organizirati posvet s takim naslovom, saj izobraževanje častnikov v SV poteka že sedemnajst let, o konkretnem področju pa je bilo v preteklosti v strukturah Ministrstva za obrambo kar nekaj srečanj, sestankov in razprav? Tema je bila obravnavana posredno ali neposredno tudi v širši strokovni javnosti, in sicer v posameznih prispevkih nekaterih avtorjev. Razlogi za organizacijo takega posveta so nedvomno predvsem spremembe v okolju. Če pa se povsem konkretno usmerimo na bolonjsko strategijo, ki se na Slovenskem izraža v obliki Strategije razvoja Slovenije, lahko ugotovimo, da je treba tudi na področju izobraževanja častnikov upoštevati usmeritve tega dokumenta. Prispevki avtorjev, ki so nastopili na posvetu, so objavljeni v tej tematski številki. Nekateri skrajšani prispevki so bili od junija do oktobra 2007 objavljeni v reviji Obramba, in sicer predvsem kot izziv zunanji javnosti in tistim avtorjem, ki menijo, da bi lahko s svojim mnenjem ali predlogi prispevali k nastanku literature ter tako k iskanju novih rešitev. Kot boste lahko prebrali v prispevkih avtorjev, nastopajočih na tem posvetu, in tistih, ki so svoja mnenja objavili v kakšnem drugem mediju, je razprava o vprašanju, ali Slovenija potrebuje vojaško akademijo v obliki, kakršno so poznali v nekdanji Jugoslaviji, torej kot samostojno izobraževalno ustanovo v sistemu javnega šolstva, prisotna še iz obdobja po osamosvojitvi Republike Slovenije. Naziv vojaška akademija lahko pridobi pravzaprav katera koli organizacijska enota znotraj Ministrstva za obrambo, ki ima ustrezno strokovno in tehnično podporo. Zaplete se pri vprašanjih umestitve tako pridobljenega znanja v javni izobraževalni sistem in primerljivosti ter konkurenčnosti oziroma pri referencah predavateljev, ki bi predavali na taki akademiji. Vprašanja, kakšni so argumenti, ki narekujejo umestitev vojaškega znanja v javni izobraževalni sistem, in kakšni so argumenti, ki taki umestitvi nasprotujejo, sta bili glavna tema posveta.

Uvodnik

Modro je, da narod pozna svojo zgodovino, aktualne težnje v svetu in da razmišlja o svoji prihodnosti. Da bi omogočil razmislek o teh temah, Gregor Kastelic predstavlja sistem vojaškega šolanja v preteklosti.

O kakšnem kadrovskega potencialu v številkah resnično razpravljamo, ko govorimo o izobraževanju častnikov SV, je na posvetu spregovorila Mojca Grašič. Kot pravi, je treba pri razpravah o šolanju častnikov SV računati s številom kandidatov za izobraževalni proces, kar vpliva predvsem na obliko izobraževalne ustanove.

Karierni razvoj in njegove značilnosti v SV nam podrobneje predstavlja major mag. Boris Bratušek. SV se zaveda, da brez izurjenih in z znanjem opremljenih pripadnikov ni uspešnega izpolnjevanja nalog, zato razvija obsežen sistem usposabljanja, ki je na voljo vsem pripadnikom glede na njihove želje in sposobnosti ter glede na potrebe službovanja. Za vojsko je značilno, da se njeni pripadniki veliko usposabljujejo. V svoji karieri bodo več mesecev ali celo let preživeli na usposabljanju. Pri tem se je treba zavedati, da je opravljanje vojaške službe nevarno in da le visoka usposobljenost pripadnikov zmanjša nevarnosti, ki prežijo nanje.

Preteklost in vizija prihodnosti sta pomembna elementa pri obravnavi konkretne teme, vendar je nujno ugotoviti oziroma ovrednotiti tudi trenutno stanje. Metodološko orodje, ki se najpogosteje uporablja v izobraževalnih procesih in je bilo predstavljeno na posvetu, so evalvacije, ki bi jih bilo smiselno uvesti tudi v Ministrstvu za obrambo.

Na vprašanje, kakšen naj bo častnik SV, je svoj izbor vsebin, ki bi jih moral poznati častnik, predlagal dr. Igor Kotnik. Po njegovem mnenju je vprašanje, kako do sodobnega častnika SV, sicer strokovno, vendar tudi politično, nanj pa bosta morala zaradi njegovega neposrednega vpliva na zagotavljanje nacionalne varnosti Republike Slovenije in uveljavljanje ter obrambo njenih interesov v mednarodni skupnosti odgovoriti vlada ali celo parlament.

Pomemben dejavnik za obravnavano področje je po mnenju podpolkovnika Dušana Toša iz SV vprašanje, ali Ministrstvo za obrambo izobražuje osebe, ki bodo vso svojo kariero preživele v obrambnih vrstah, ali osebe, ki se bodo po določenem času v SV vračale na trg delovne sile.

Kapitan bojne ladje Ljubo Poles s sodelavci je prepričan, da je treba vojaško izobraževanje čim bolj približati civilnemu in razvijati »vojaško profesijo«. Najboljši način za dosego tega cilja je ustanovitev vojaške (obrambne) visoke

šole. Svoje šole imajo duhovniki, zdravniki, pravniki. Zakaj bi bila vojaška profesija drugačna od drugih, se sprašuje Poles.

Kot je v svoji razpravi posebej poudaril dr. Žabkar, je temeljna težava izobraževanja častnikov SV predvsem dejstvo, da se v sedanjem sistemu ne razvija vojaška stroka, ni torej razvoja vojaških vsebin, ki so specifične, na primer taktike ali operatike, pri čemer posebno pozornost namenja pomanjkanju znanja tehničnih vsebin, ki so nujne pri uporabi najsodobnejših naprav in orožja. Prepričan je, da je za kakovostno izobraževanje treba imeti ustrezen kader z visoko izobrazbo, znanstvenimi nazivi, objavljenimi znanstvenimi deli, habilitacijo, ustreznimi izkušnjami na vojaškem področju itn.

Kako bi lahko vojaško profesijo kot posebno obliko izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja umestili tudi drugače, kot je sicer, je glede na izkušnje iz tujine v obliki primerjave podrobno govoril podpolkovnik Stojan Zabukovec. Aktualni temi o prihodnosti štipendiranja, ki je pomemben element pri kadrovanju bodočih pripadnikov SV, sta se posvetila Natalija Plemenitaš Fuchs in podpolkovnik Pavle Gostiša.

Dodano vrednost k obravnavani temi sta nedvomno prispevali tudi razpravi obeh gostov.

Uredniški odbor Biltena SV je s svojo odločitvijo, da omogoči objavo po vsebini in pogledih različnih prispevkov, želel predvsem prikazati, da je pot do odgovora, kakšna je vizija izobraževanja častnikov Slovenske vojske, večplastna in kompleksna. Pri tem brez soočenja različnih pogledov in možnosti sploh ni mogoče izbrati ali predlagati prave vizije, zlasti ker so pogledi na njeno uresničitev različni. Morda bi kazalo v prihodnje obdelati še teme, ki zajemajo štipendiranje, pogodbeno rezervno sestavo SV, vpliv vojaških objektov in kadra na razvoj vojaškega šolstva, sistem plačne politike za vojaške osebe in druge. Posebej poudarjamo, da so mnenja in stališča avtorjev njihova osebna in strokovna, torej niso uradna stališča ministrstva. Ne glede na morebitne ugotovitve o potrebi po spreminjanju sedanjega sistema izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja častnikov SV, je nujno, da se v izobraževanje v najširšem smislu uvede evalvacija kot zadnji element procesa, kamor po Fayolovi procesni teoriji spadajo analiza potreb, oblikovanje in uresničevanje načrtov ter seveda evalvacija rezultatov.

*Mag. Liliana Brožič,
Slovenska vojska,
Ministrstvo za obrambo*